

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 6Tos/97/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2123010268
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Batisová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2025:2123010268.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Batisovej a sudcov JUDr. Andrey Kondllovej a JUDr. Rudolfa Botta, v trestnej veci odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C. D., trvale bytom D. A. XXX/XX, C. D., t. č. vo výkone trestu v ÚVV a ÚVTOS Leopoldov, o návrhu riaditeľa ÚVV a ÚVTOS Leopoldov na prerušenie výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 19.03.2025, č. k. 4Nt/12/2023-167, na neverejnom zasadnutí konanom 08.07.2025 v Trnave, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosť odsúdeného A. B. z a m i e t a .

odôvodnenie:

Okresný súd Trnava (ďalej len okresný súd) uznesením zo dňa 19.03.2025, č. k. 4Nt/12/2023-167, podľa § 81 ods. 1 Trestného zákona prerušil odsúdenému A. B. (ďalej len odsúdený) výkon trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 25.05.2015, č. k. 4Tk/1/2015-539 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22.09.2015, č. k. 5To/80/2015-576 podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona vo výmere 14 (štrnásť) rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia a odsúdeného umiestnil do Detenčného ústavu Hronovce.

Ihneď po vyhlásení uznesenia na verejnom zasadnutí zahlásil voči nemu odsúdený sťažnosť. Prokurátorka ako i zástupca ÚVTOS Leopoldov sa vzdali práva na podanie sťažnosti.

Odsúdený zahlásenú sťažnosť odôvodnil prostredníctvom svojho obhajcu doc. JUDr. Štefana Kočana, PhD. (ďalej len obhajca), a to osobitným písomným podaním doručeným okresnému súdu 29.05.2025. Odsúdený uviedol, že nesúhlasí s jeho zaradením do detenčného ústavu a to z dôvodu, že netrpí takými závažnými chorobami, aby tam bol zaradený. Aj v znaleckom posudku, ktorý vypracoval Ústav pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii spol. s.r.o. je v záveroch napísané: „Duševná porucha vplýva na konanie odsúdeného a jeho pobyt na slobode môže byť pre spoločnosť potencionálne nebezpečný“. Takže v znaleckom posudku nie je jednoznačne vyjadrené, že jeho pobyt na slobode môže byť nebezpečný pre spoločnosť.

V rámci konečného návrhu preto žiadal, aby bolo napadnuté uznesenie zrušené a aby Krajský súd v Trnave (ďalej len krajský súd) rozhodol o jeho nezaradení do detenčného ústavu.

Prokurátorka sa k sťažnosti odsúdeného do dňa konania neverejného zasadnutia bližšie písomne nevyjadrila.

Spisový materiál bol krajskému súdu predložený za účelom rozhodnutia o sťažnosti odsúdeného 11.06.2025.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a
- konanie predchádzajúce týmto výrokmi napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak

- a) nie je prípustná,
- b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už predtým výslovne vzala späť, alebo
- c) nie je dôvodná.

Krajský súd ako nadriadený orgán na základe riadne a včas podanej sťažnosti na to oprávnenou osobou - odsúdeným, podľa § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, ako aj konanie tomuto výroku predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosť odsúdeného nie je dôvodná.

Pokiaľ ide o konanie predchádzajúce napadnutému výroku, krajský súd nezistil v postupe okresného súdu žiadne pochybenia. Toto konanie bolo vykonané v súlade so zákonom, keď okresný súd nariadil a vykonal verejné zasadnutie, na ktorom vypočul procesné strany, vykonal zodpovedajúce dokazovanie a dal odsúdenému možnosť dostatočne realizovať jeho práva, ktoré mu vyplývajú z ustanovení Trestného poriadku.

Podľa § 81 ods. 1 Trestného zákona ak odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná a pre ktorú výkon trestu odňatia slobody neplní svoj účel a odsúdený je z dôvodu tejto duševnej poruchy nebezpečný pre život alebo zdravie iných osôb, súd rozhodne o prerušení výkonu trestu odňatia slobody a umiestnení odsúdeného v detenčnom ústave.

Úvodom do problematiky je žiaduce k právnomu inštitútu detencie uviesť, že jeho úloha spočíva v ochrane spoločnosti a jej členov pred páchatelmi, ktorí počas výkonu trestu odňatia slobody, preukázateľne ochoreli na nevyliciteľnú duševnú chorobu, pričom existuje odôvodnená obava, že výkon trestu odňatia slobodu neplní svoj účel a súčasne, že odsúdený je nebezpečný pre spoločnosť z hľadiska ochrany života a zdravia. Detencia ako druh ochranného opatrenia je najtvrdším z ochranných opatrení, keďže výrazne zasahuje do základných ľudských práv a slobôd. Detencia ako druh sankcie má svojím charakterom a účelom hybridný charakter, ktorý kumuluje represívne prvky trestu a preventívne prvky ochranného opatrenia.

Inak vyjadrené, konajúci súd za splnenia zákonných podmienok preruší výkon trestu a nariadi umiestnenie odsúdeného do detenčného ústavu, ak je u odsúdeného diagnostikovaná nevyliciteľná duševná porucha, v rámci ktorej ide o relatívnu nevyliciteľnosť, pri ktorej je nevyhnutné prihliadať aj na možnosti rozvoja medicíny, a súčasne uväznenie odsúdeného sa vymyká požadovaným účinkom, a existuje dôvodný záver o vysokej pravdepodobnosti nebezpečenstva pre život a zdravie iných osôb. Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. Podľa vyššie citovaného ustanovenia pôjde teda o situácie, keď duševnou poruchou odsúdený ochorie či už vo výkone trestu odňatia slobody, alebo o situácie, keď duševnou poruchou odsúdený trpel ešte pred týmto výkonom trestu, ale táto porucha bola u odsúdeného zistená až počas výkonu trestu odňatia slobody. Nevyliciteľnou duševnou poruchou je v uvedenom prípade taká forma psychózy, ktorá zásadným spôsobom narušuje psychiku a psychický stav pacienta, jeho vnímanie reality a orientáciu v realite, pričom nemožno vôbec očakávať že by sa v dohľadnej dobe mohla zdravotná prognóza odsúdeného vyvíjať pozitívnym smerom, ale práve naopak, je preukázateľné, že sa bude vyvíjať opačne, teda smerom negatívnym. (obdobne pozri Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 15/2017) Účelom detencie je umiestnenie páchatel'a v detenčnom ústave s osobitným liečebným režimom a následná izolácia páchatel'a od spoločnosti, ktorá by mu mala zabrániť v ďalšom páchaní trestných činov

Ako prevenciu pred svojvoľným zásahom do slobody jednotlivca treba považovať, aby boli splnené aspoň tri podmienky:

- a) Rozhodnutiu o pozbavení slobody musí predchádzať objektívna lekárska expertíza, preukazujúca duševnú chorobu, iba ak by tu bola nutnosť bezodkladného konania.
- b) Povaha alebo stupeň duševnej choroby musí byť dostatočne vážny, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu odôvodňoval nevyhnutnosť pozbavenia slobody.
- c) Duševná porucha, overená objektívnym lekárskeym vyšetrením musí mať trvajúci charakter v čase izolácie jednotlivca a treba rešpektovať právo dotknutej osoby na pravidelné kontroly jej psychického stavu. (pozri rozsudok ESLP zo dňa 24.10.1979, Winterwerp v. Holandsko, č. sťažnosti 6301/73)

Na podklade vykonaného dokazovania i krajský súd zastáva názor, že výkon detencie u odsúdeného je nevyhnutný.

V konkrétnostiach prejednávaného prípadu, u odsúdeného bola znalecky diagnostikovaná závažná duševná porucha – psychóza z okruhu schizofrenie, pričom u odsúdeného vykazuje chronický priebeh, jej prognóza je z hľadiska vyliečenia nepriaznivá, keďže dlhodobou farmakologickou liečbou možno len zmierňovať jej príznaky. Táto porucha sa prejavuje poruchami vnímania (halucinácie), myslenia (uvoľnenie asociativity, paraoidné a hypochondrické bludy), emotivity (emočná plochosť, bludná nálada), sociability (ambivalencia vo vzťahoch) a konania (impulzívne autoagresívne konanie

– sebaoškodzovanie a potenciálne aj heteroagresívne konanie pod vplyvom bludov). Rovnako mal krajský súd za preukázané, že dosiahnutie účelu výkonu trestu u odsúdeného je, vzhľadom na jeho ochorenie, ktoré môže byť sprevádzané bludmi, asociálnym správaním, neprežívaním pocitu viny, cyklickými stavmi kompenzácie a dekompenzácie duševnej poruchy, výraznými nedostatkami v jeho správaní počas uväznenia (ataky voči iným i voči sebe samému), výrazne sťažené a výkon trestu u odsúdeného neplní svoj účel v celom svojom rozsahu, pričom možno skonštatovať iba plnenie ochrannej funkcie. O uvedenom svedčí o fakt, že odsúdený bol po časti výkonu nepodmienečného trestu preradený z ústavu so stredným stupňom stráženia do ústavu s maximálnym stupňom stráženia, pretože jeho správanie bolo problémové a bol opakovane riešený v disciplinárnom konaní, a aktuálne je umiestnený v oddiely špeciálneho zaobchádzania. Odsúdený vykonáva trest za spáchanie obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu pokusu, avšak v tomto trestnom konaní mu nebolo uložené ochranné liečenie, teda možno ustáliť i na podklade znaleckých posudkov vykonaných v pôvodnej trestnej veci, že ochorenie mu bolo diagnostikované až v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody. Vzhľadom na charakter trestnej činnosti, za ktorú odsúdený vykonáva trest odňatia slobody a možný vplyv jeho choroby na jeho správanie na slobode, možno konštatovať, že by jeho pobyt na slobode mohol byť nebezpečný.

Na nariadenie detencie je však potrebné preukázať, že odsúdený je z dôvodu tejto duševnej poruchy nebezpečný pre život alebo zdravie iných osôb. Zo záverov znaleckého posudku vyplynulo, že pobyt odsúdeného na slobode môže byť pre spoločnosť potenciálne nebezpečný. Môže byť potenciálne nebezpečný aj pre seba - môže sa pod vplyvom psychotických porúch myslenia pokúsiť znovu o suicídum. Na verejnom zasadnutí znalec svoje závery odôvodnil tým, že sa opiera o výsledky vykonaného vyšetrenia, ktoré preukázali zvýšenú mieru agresivity v osobnosti odsúdeného prejavujúca sa počas doterajšieho výkonu trestu hlavne autoagresiou – sebaoškodzovaním, pričom práve obsah jeho bludov, predovšetkým tých paranoidných nie je možné vylúčiť, že by sa táto agresia nemohla prejaviť aj v konaní voči iným osobám. V minulosti sa paranoidné prejavy odrazili aj v opakovaných sťažnostiach, čo sa prejavilo v kverulantných obsahoch a tieto sa týkali zdravotného personálu, ale aj rôznych sťažností voči ústavu. V tejto súvislosti je žiadúce poukázať i na odborný lekársky posudok psychiatricky ÚVTOS A. A. E., z ktorého je zrejme, že odsúdený bol opakovane hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení Nemocnice pre obvinených a odsúdených a ÚVTOS Trenčín pre sebaoškodenie v suicidálnom úmysle, afektivita odsúdeného je labilná, impulzivita je u neho súčasťou osobnostnej výbavy už premorbídne, vykazoval agresivitu v pohotovostnej pozícii, je u neho prítomné vysoké riziko nepredvídateľného či neadekvátneho správania, agresívne správanie mu nie je cudzie. O jeho nebezpečnosti pre spoločnosť svedčí aj jeho správanie v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody, v rámci ktorého bolo zaznamenaných 15 negatívnych poznatkov, ktoré sa premietli do disciplinárnych trestov (6-krát za úmyselné poškodenie na zdraví, 6-krát za neplnenie pokynov príslušníkov ZVJS, 1-krát fyzicky napadol iného odsúdeného, nadväzoval nepovolené kontakty a neslušne sa správal), pričom aktuálne správanie odsúdeného stále nie je na požadovanej úrovni, avšak k ukladaniu disciplinárnych trestov nedochádza vzhľadom na postoj odsúdeného k nim a ich následnú neúčelnosť. Na dôvažok jeho osobnosť je egocentrická s neadekvátnym sebahodnotením v zmysle narcistických tendencií, preto sa ľahko dostáva do konfliktov s okolím. Riziko recidívy je u odsúdeného do dvoch rokov od prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody vysoké, resocializačná prognóza je nepriaznivá. Súčasne riziko opakovaného násilného správania je po prepustení vysoké. V kontexte posudzovania rizika nebezpečnosti pre život a zdravie spoločnosti je potrebné zohľadniť i trestný čin, za ktorý si aktuálne odpykáva uložený nepodmienečný trest. Odsúdený spáchal násilnú trestnú činnosť v najzávažnejšom druhu – obzvlášť závažný zločin vykazujúci známky brutálnej agresie voči jemu blízkej osobe. V tomto kontexte krajský súd tiež dodáva, že odsúdený bol už v minulosti obvinený z násilného správania sa v podobe nebezpečného vyhrážania voči blízkymi osobám – mal sa vyhrážať fyzickou likvidáciou otcovi, následne napadol matku, jeho agresivita mala gradovať, hoci následne bolo trestné stíhanie zastavené, keďže blízke osoby odmietli vo veci vypovedať. Vzhľadom na uvedené niet pochyb, že by odsúdený nebol nebezpečný pre spoločnosť z hľadiska ochrany života a zdravia nielen ostatných jej členov, ale vykazuje tieto známky i sám voči sebe.

Možno skonštatovať, že aktuálna právna úprava týkajúca sa výkonu detencie preferuje odstupňovanie zásahu do práv dotknutej osoby, pričom preferuje najprv miernejšiu formu zásahu do práv dotknutej osoby, ktorou je prerušenie výkonu trestu odňatia slobody a ochranná liečba a snaha o nastavenie dotknutej osoby na liečbu. Až vtedy, ak ochranná liečba zlyháva a napriek jej realizácii dotknutá osoba ohrozuje život alebo zdravie iných osôb, je možné umiestnenie dotknutej osoby do detencie. V prípade, ak je výkon ochranného liečenia bezproblémový, je ochranu spoločnosti možné zabezpečiť miernejšími prostriedkami ako je detencia. Hoci odsúdenému v súvislosti so spáchaním obzvlášť závažného zločinu

nebolo indikované ochranné liečenie, tak počas uväznenia je na základe svojho problémového správania v pravidelnej ambulantnej psychiatrickej starostlivosti. Opakovane bol hospitalizovaný pre observáciu, psychotickú dekompenzáciu v zmysle hypochondrických bludov, psychosomatických konceptov, sebapoškodenie v suicidálnom úmysle (hospitalizácie od 13.11.2014 – 20.01.2015, 27.07.2015 – 18.08.2015, 23.02.2016 – 15.03.2016, 05.04.2016 – 19.04.2016, 03.08.2016 – 16.08.2016, 22.06.2018 – 03.07.2018, 22.07.2021 – 31.08.2021, 07.11.2021 – 07.12.2021), pričom základnou diagnózou je rozvinutá závislosť od kanabinoïdov u osobnosti s abnormným vývinom s disociálnymi a schizoidnými rysmi, v anamnéze je aj epizóda ťažkej depresie s psychotickými príznakmi. V liečbe má atypické antipsychotikum haloperidol decanoát v pravidelných intervaloch, pretože perorálnu liečbu odmieta a jeho postoje sú nekorigovateľné. Navyše odsúdený v liečbe nespupracuje, opakovane (celkovo 8-krát) nevyhnutná liečba ústavnou formou. Z analýzy doterajšieho priebehu je očividné, že je vysoko sespektne predisponovaný k schizoafektívnemu spektru ochorení. Psychiatrickou ÚVTOS bol odporúčaný výkon detencie, pretože i napriek pravidelnej psychiatrickej starostlivosti a parenterálnej terapii je stav len zdanlivo konsolidovaný, keďže v klinickom obraze dominuje dissimulácia a negativizmus. Rovnako závery znaleckého posudku jednoznačne svedčia o potrebe umiestnenia odsúdeného do detenčného ústavu, keďže odsúdený vyžaduje intenzívnu psychiatrickú liečbu. Navyše znalec pri svojom výsluchu doplnil, že u odsúdeného sú splnené diagnostické, teda klinické kritéria pre umiestnenie do detenčného ústavu, pretože zjavne doterajšia, aj keď primeraná psychiatrická liečba nevedla k žiadnemu efektu. Je teda zrejmé, že odsúdený odmieta ambulantne prepísanú liečbu, nespupracuje, preto je nevyhnutné na neho vplývať špeciálnym liečebným režimom.

Uvedené závery nie je spôsobilá zmeniť ani predostretá sťažnostná argumentácia, ktorej podstata spočíva v namietaní vyhodnotenia nebezpečnosti pre spoločnosť. Podľa názoru krajského súdu táto bola ustálená na podklade vykonaného dokazovania tak ako bolo vyššie rozvedené. Krajský súd uvádza, že pre záver o pravdepodobnosti možného opakovania trestného konania sa musí zisťovať stupeň duševnej poruchy páchatel'a, prípadne jeho doterajšie recidivistické prejavy, ktoré môžu vytvárať stav nebezpečnosti pre spoločnosť i počas výkonu nepodmienečného trestu. Nad rámec uvedeného krajský súd ešte dodáva, že hoci na jednej strane prvotné vyjadrenie znalca pojednávalo o možnosti potenciálnej nebezpečnosti pre život a zdravie ostatných, tak na druhej strane svoje úvahy znalec na verejnom zasadnutí objasnil a je niekedy zvlášť zložitú dokonca aj pre znalca či lekára predvídať v prípade duševných chorôb rozličné riziká sprevádzajúce klinický stav ochorenia, teda riziká sebaublíženia alebo ohrozenia iných osôb. Súčasne krajský súd pripomína, že sa jedná len o odhad - prognózu zo strany znalca pri vyšetrení a v konečnom dôsledku súdu orientovanú do budúcnosti, pričom súd musí pri svojej úvahe zohľadniť všetky aktuálne informácie, ktoré má k dispozícii pri rozhodovaní o návrhu na umiestnenie do detenčného ústavu. Nevyžaduje sa úplné presvedčenie, že odsúdený je pre spoločnosť nebezpečný, teda sa určite dopustí konania, ktoré je zákonom reprobované, jedná sa vždy len o pravdepodobnostnú úvahu. To znamená, že vzhľadom na povahu a stupeň duševnej poruchy odsúdeného je veľmi pravdepodobné, že bez liečenia pod vplyvom duševnej poruchy znovu spácha protiprávny útok na záujmy chránené Trestným zákonom. Záver o nebezpečnosti odsúdeného pre život a zdravie členov spoločnosti bol vyvodený zo znaleckého skúmania, v rámci ktorého bola objektivizovaná agresivita odsúdeného prejavujúca sa najmä autoagresiou (viď samovražedné sklony odsúdeného, kedy sa sebapoškodzoval), v rámci ktorej pri bludoch, ktorými trpí (predovšetkým tých paranoidných) nemožno vylúčiť aj agresiu voči iným (tu s poukazom skutočnosti plynúce z návrhu riaditeľa ÚVTOS a s poukazom na násilný charakter trestnej činnosti, ktorú odsúdený spáchal, disciplinárne konanie za negatívne správanie voči spoluodsúdenému, agresia voči zdravotníckemu personálu, konfliktné správanie odsúdeného vo väzenskom prostredí, nekritický postoj k spáchanej trestnej činnosti, absencia pocitu viny, neschopnosť dlhodobo žiť v spoločnosti bez konfliktov so zákonom či sociálnymi normami). Navyše vyplynulo, že v kontrolovanom prostredí sa dá správanie odsúdeného kontrolovať (aj keď stále nedosahuje akceptovateľnú úroveň), no v bežnom sociálnom prostredí je vysoký predpoklad jeho zlyhania a ohrozenia spoločnosti. I riaditeľ ÚVTOS skonštatoval, že u odsúdeného nie je možné tlmiť negatívne prejavy správania a podporovať či rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy, pretože stupeň a rozsah narušenia jeho osobnosti a nízka intelektuálna úroveň bránia v jeho potenciálnom rozvoji. No a pokiaľ v tejto spojitosti odsúdený namietal, že netrpí tak závažnými chorobami, aby bol umiestnený do detenčného ústavu, tak krajský súd vyhodnotil túto námietku ako nedôvodnú. Výsledky znaleckého dokazovania boli predostreté akreditovaným znaleckým ústavom a akreditovaným znalcom, jednalo sa o vedecké skúmanie za dodržania všetkých platných postupov, o správnosti ktorých nemá ani krajský súd žiadne pochybnosti. Navyše tieto boli podporené zisteniami psychiatricky ÚVTOS a tiež priebehom výkonu trestu odňatia slobody. Navyše z vyjadrení odsúdeného predostretých nielen na verejnom zasadnutí, ale i v sťažnosti, je očividné, že si neuvedomuje vážnosť svojho duševného

stavu a s tým spojených rizík, o čom svedčí i fakt, že so zdravotníckym personálom nespolupracuje a odmieta liečbu. Subjektívne predstavy odsúdeného o chorobe, ktorou trpí, boli vyvrátené objektívnymi skutočnosťami ako znaleckou expertízou, odborným posudkom psychiatricky ÚVTOS či správaním odsúdeného v podmienkach výkonu trestu, ktoré indikovalo vážnu duševnú poruchu, ktorá bola následne i diagnostikovaná.

Záverom krajský súd pripomína, že výkon detencie má svoje zákonné limity a musí byť aplikovaný ako prostriedok ultima ratio, pri rešpektovaní a dodržaní ľudských práv a slobôd. V prejednávanej trestnej veci bolo jednoznačne preukázané, že požiadavka ochrany spoločnosti, ale i odsúdeného pred ním samotným, jednoznačne prevažuje nad rešpektovaním osobnej slobody odsúdeného, ktorý je povinný podrobiť sa liečebnému režimu a izolácii od spoločnosti počas jeho umiestnenia v detenčnom ústave, keďže tento predstavuje umelo vytvorené prostredie, kde sú minimalizované možnosti pôsobenia kriminogénnych faktorov a kde sa poskytuje odborná a osobitná forma terapeutickej starostlivosti.

Na základe prezentovaných úvah a právnych záverov krajský súd postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného na neverejnom zasadnutí ako nedôvodnú zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.